

Оценка на научната дейност в Мексико от Националната система на изследователите (НСИ)

Професор Мариана Кирхбах, Институт по физика към
Автономния Университет в San Luis Potosi

Националната система на изследователите в Мексико (National System of Researchers of Mexico) е държавна организация, чиято основна цел е оценката на научната продукция в университетите и изследователските институти в страната.

Тя е създадена през 1984 г., малко след голямата икономическа 1982 криза и с цел контрол над финансовите ресурси, предназначени от националния бюджет за научни изследвания. Със създаването и се променя старата практика заплащането на учените да е еднакво, независимо от качеството на тяхната работа. При предизвиканото от кризата драстично общо намаляване на доходите, става наложително да се обединят всички видове възнаграждения, включително тези на учените, с наличните фондове и да се въведат критерии за постигнато качество на работа. Именно за да наложи тези критерии в работата беше създадена Националната система на изследователите [1].

Една от отговорностите на НСИ е да определи размера на гъвкавата част от заплатите на повече от 15 000 учени в Мексико.

Организацията работи в седем тематични части:

- (1) фундаментални науки,
- (2), науки за живота (биология)
- (3) здравни науки ,(медицински)
- (4) хуманитарни и поведенчески науки ,
- (5) социални и икономически науки,
- (6) агрономически и биотехнологични науки и
- (7) инженерни и технологични науки.

Според наличните 2011 статистически данни , разпределението на учените в съответствие с техните специалности е, както следва [2]:

- в раздел (1) - 2854 , 16.2%
- в (2) - 3082, 17.5%
- в (3) - 1757, 10%
- в (4) - 2622, 14.9%

в (5) - 2687, 15.2%

в (6) - 1993, 11.3%

в (7) - 2641, 15%

Критериите за оценка отчитат множество аспекти на научните дейности, като например [3]

- научна степен
- оригинални рецензирани публикации в международно признати (индексирани) списания,
- публикации в материали на конференции, научно – популярни, методически статии, патенти и т.н.
- брой цитати, индекси на оценка като, например, h - индекс
- броя внедрени методи или технологии от други научноизследователски групи, фирми, социални организации, участия в развитието на технологиите, направени подобрения в най-широк смисъл
- обществени признати дейности като научни членства, участие в оценки на научните продукции, като искания за арбитраж, доклади, предоставени оценки, мнения и т.н.
- преподавателска дейност в бакалавърски или магистърски програми, организиране на специални събития, обучение, разработки на дидактически материали и т.н.

Според добре установена система на кредитите, приложени към автобиографията на кандидата, на учения може да бъде присъдена една (или, никоя!) от следните четири категории като изследовател :

кандидат,

начинаещ,

утвърден,

лидер,

съответстващи на нива 0, I, II, и III.

Приблизителни изисквания (например, за физика):

0-во ниво се присъжда на току-що защитил докторска дисертация (PhD), да е пост-док или след пост-док, с поне 4 публикации и 5-6 цитата, да е показал, че е в състояние да участва в научна дейност под ръководство;

1-во ниво – около 10 публикации, от тях 7 в списания с импакт фактор, около 20 цитата, човек да е в състояние да извършва научна дейност без ръководство;

2-ро ниво – около 20 публикации в списание с импакт фактор, 100-200 цитата, да е независим, има група, да е ръководител на дипломанти и/или докторанти (задължително условие за университетските преподаватели);

3-то ниво – 50 статии в списания с импакт фактор, над 400 цитата, лидер на група, работи се по негова тема, публикува със студенти и има най-малко двама защитени докторанта;

Нивата са с ограничена продължителност, и са обект на повторни оценки като правило на всеки 3 или 4-5 години , в зависимост от определеното ниво, така:

0-во ниво- важи до 3 години с възможност за продължение с още една, общо 4 години, като през това време трябва да достигне 1-ниво, иначе отпада изобщо от националната класификация;

1-во ниво – там може да стои цял живот като се преатестира през 3-5 години;

2-ро ниво- атестиране през 4 години;

3-то ниво - след третото потвърждение на това ниво преоценка се изисква само след 10 години.

След 20 години непрекъснато в трето ниво човек може да бъде предложен за “заслужил изследовател на нацията” от трима такива заслужили; изисква се и обществена активност – организатор на институт, награди.

Атестациите се извършват от специално определени експертни комисии, съставени чрез тайно избрани от самите изследователи утвърдени членове на съответната научна общност, назначавани за период от две години. Има 7-8 отделения по фундаментални науки – физика, астрономия и геофизика и т.н.

Според статистиката за 2011, спомената по-горе , по-голямата част от членовете на Националната система на изследователите, повече от 50% като правило, са на ниво 1. Като пример, в разделението на фундаменталните науки , ниво 1 е присъдено на 1278 от общо 2854 учени, 646 от тях имат ниво 2, 535 са кандидатите (ниво 0), и 395 имат най-високо ниво 3 [2].

В зависимост от присъденото им национално ниво изследователите получават допълнително възнаграждение към постоянното (изплащано от преките им работодатели), като за тези добавки не се плащат данъци:

0-во ниво – 3 минимални заплати

1-во ниво – 5 минимални заплати

2-ро ниво - 7 минимални заплати

3-то ниво – 14 минимални заплати

“заслужили” - същото, но остава и след пенсиониране (нещо подобно на нашите член-кореспонденти и академици).

Националната система на изследователите в сътрудничество с шапката над нея, Националният съвет за наука и технологии (Conacyt), организира ежегодно конкурси за грантове, подкрепя финансово преподавателите да прекарват свободното си от лекции време (сабатикал) в престижни научноизследователски институции извън страната, и т.н. Тя също така насърчава участието на докторанти в проекти на своите университети, чрез признаване на кредити, придобити в чужди университети.

За повече от 25 години от нейното финансиране, Националната система на

изследователите в Мексико убедително е доказала ефективното си лидерство в научния пейзаж на страната и има натрупан авторитет не само сред членовете на местната научна общност и правителствените органи, но също така и в международен план. Тя може да послужи като модел за създаване на научни инфраструктури в международен мащаб.

[1]. Fatima Fernandez Christileb, Nexos, July, 6 (2009):
<http://www.nexos.com.mx/?Article=572&P=leerarticulo> \

[2]. Atlas de la Ciencia Mexicana:\

http://www.atlasdelacienciamexicana.org/es/sobre_acm.html

Main web-side of the National Council of Research and Technology:
<http://www.conacyt.gob.mx/SNI/Paginas/InformacionHistoricaEstadistica.aspx>

Други свързани сайтове:

<http://translate.google.com/translate?hl=es&sl=es&tl=en&u=http%3A%2F%2Fwww.conicyt.cl>

http://en.wikipedia.org/wiki/National_Scientific_and_Technical_Research_Council